

Модель Дж. Енджела, Р. Блекуелла, П. Мініарда схожа на попередню, але вона більш деталізована: в ній показаний взаємозв'язок конкретних факторів зовнішнього середовища, внутрішніх факторів та процесу прийняття рішення про покупку.

Враховуючи особливості моделей управління поведінкою покупців різних авторів, на нашу думку, поведінка покупця формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, при цьому в процесі купівлі покупець набуває досвіду, завдяки якому можуть змінюватися його внутрішні характеристики.

Список використаних джерел

1. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Дж. Сондерс, В. Вонг ; пер. с англ. – 2-е изд. – М. : Изд. дом «Вильямс», 2003. – 944 с.
2. Фоксол Г. Психология потребителя в маркетинге / Г. Фоксол, Р. Голдсмит, С. Браун ; пер. с англ. под ред. И. В. Андреевой. – С.Пб. : Питер, 2001. – 352 с.
3. О'Шонесси Дж. Конкурентный маркетинг : стратегический подход / Дж. О'Шонесси ; пер. с англ. под ред. Д. О. Ямпольской. – С.Пб. : Питер, 2002. – 864 с.
4. Литвиненко О. Моделювання поведінки споживачів як фактор конкурентоспроможності підприємств машинобудування / О. Литвиненко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econa.at.ua/Vyrusk_7/lytvynenko.pdf. – Назва з екрана.
5. Энджел Дж. Ф. Поведение потребителей / Дж. Ф. Энджел, Р. Д. Блэкуэлл, П. У. Миниард ; пер. с англ. – С.Пб. : Питер Ком, 2000. – 759 с.

МЕТОД МАТРИЦІ РОЗСТАНОВКИ ПРІОРИТЕТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБҐРУНТУВАННЯ РІШЕНЬ У ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

*Л. В. Гнипа-Черневецька, ст. викладач
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки та торгівлі»,
м. Полтава, Україна*

Важливим завданням успішної реалізації проекту фінансової реорганізації підприємства є правильне визначення пріоритетної зони оптимізації фінансового управління. Проблема полягає в тому, що одночасно радикально реформувати кожний процес управлінської функції неможливо й, навіть, небажано. Разом з

тим, будь-яка зона фінансової підсистеми, що має важливе значення для ефективного задоволення потреб учасників процесу, є каталізатором загальної продуктивності. З позиції досягнення добробуту підприємства такі зони є найбільш важливими та підлягають реорганізації в першочерговому порядку. Отже, завдання визначення вихідної зони оптимізації фінансового управління підприємства охоплює різні сфери фінансової системи підприємства, а тому має багатокритеріальний характер.

Наявність багатьох цілей, кількісна невизначеність критеріїв їх досягнення, складність взаємозв'язків між різними факторами, недостатній обсяг вихідної інформації не дозволяє побудувати строгої економіко-математичної моделі для визначення оптимального рішення. Обґрунтування рішень щодо вибору зони фінансової реорганізації зазвичай досягається на основі експертного підходу з використанням відповідного інструментарію.

Метою статті є розробка практичного підходу до застосування методів прийняття управлінських рішень у фінансовому управлінні підприємством.

В теорії фінансового реінжинірингу бізнес-процесів блок управління фінансами є одним із найбільш ресурсомістких, адже охоплює всі сфери діяльності підприємства. Як показує практичний досвід, реалізація подібних проектів вимагає значних витрат часу, супроводжується значними грошовими витратами та відбувається за участі кваліфікованого супровідного персоналу. Цілком закономірно, що реорганізація фінансового управління на підприємстві здійснюється поетапно, а більша увага приділяється найменш розвинутим, проте принципово важливим функціям прийнятого до оптимізації процесу. Саме тому на першому етапі експертного опитування важливо визначити завдання управління фінансами, що мають пріоритет щодо ефективної та найбільш коректної інтеграції певного процесу в загальну структуру фінансової функції підприємства.

Основним інструментом відбору компонентів удосконалення управління фінансами підприємства виступає матриця завдань управління фінансами підприємства за функціями фінансового менеджменту та етапами прийняття управлінських рішень. В межах такої матриці ідентифіковано перелік функцій управління фінансами, для реалізації яких в процесі прийняття управлінських рішень має бути виконано найбільшу кількість управлінських завдань. В ході реорганізації фінансової функції особливо

ретельного підходу вимагають блоки завдань, пов'язані з реалізацією основних процесів, і насамперед, за найбільш відповідальними етапами прийняття рішень.

Отже, на другому етапі дослідження експертам поставлено завдання визначити з виділеного переліку функцій та етапів фінансового управління вихідні зони оптимізації фінансової функції та присвоїти їм відповідні бали за шкалою рангів пріоритету (рис. 1). В цьому власне і полягає сутність методу матриці розстановки пріоритетів, що дозволяє сформувати досить чітке уявлення про всі фінансові процеси на підприємстві та спрощує вибір серед них саме того, що відповідає меті підвищення ефективності управління фінансами підприємства.

		Альтернативи удосконалень		
		Низький	Середній	Високий
Вплив на ефективність процесу	Високий	3	2	1
	Середній	3	2	2
	Низький	4	3	3

Ранг пріоритету:

Найвищий – 1 Високий – 2 Середній – 3 Низький – 4

Рисунок 1 – Матриця розстановки пріоритетів процесів [1, с. 202]

Метод матриці розстановки пріоритетів належить до групи методів аналізу ієрархій (МАІ). В задачі розстановки пріоритетів в основу способу вираження думки експертів покладено спосіб парних порівнянь, головним завданням якого є визначення їх відносних переваг. Алгоритм отримання значень пріоритетів (кількісних характеристик об'єктів), що широко застосовується на практиці, докладно описано в науковій літературі [2].

На основі застосування згаданої методики з метою визначення пріоритету серед етапів процесу прийняття управлінських рішень побудовано матрицю парних порівнянь для оцінок експертів щодо напрямів удосконалення управління фінансами підприємства (табл. 1).

Проведені порівняння свідчать, що, на думку експертів, для найбільш результативними напрямками оптимізації управління фінансами підприємства є удосконалення функцій планування та аналізу й оцінки. Їх локальний пріоритет складає відповідно 37,3 % та 34,7 %. Менш надійними експерти визнали заходи, спрямовані на впровадження сучасних технологій контролю та регулювання підприємства.

Таблиця 1 – Матриці парних порівнянь для визначення локальних пріоритетів управлінського циклу: рішення експертів та їх узгодженість

	Етап управлінського циклу	Критерій порівняння				Інди-вду-альний вектор рядка	Абс. вектор пріоритету	Ранг	
		B1	B2	B3	B4				
B1	Планування	1,00	2,00	2,00	2,00	1,682	0,373	1	
B2	Аналіз та оцінка	0,50	1,00	3,00	4,00	1,565	0,347	2	
B3	Контроль	0,50	0,33	1,00	2,00	0,760	0,169	3	
B4	Регулювання	0,50	0,25	0,50	1,00	0,500	0,111	4	
	Сума балів	2,50	3,58	6,50	9,00	4,51	1,000	x	
	Найбільше власне значення судження матриці (λ_{\max})	4,272							
	Індекс погодженості (ІП)	0,091							
	Відношення погодженості (ВІП)	0,101							

З метою визначення вихідної зони оптимізації фінансової функції підприємства оцінки, отримані на попередніх етапах розрахунків було узагальнено та визначено глобальний пріоритет (табл. 2).

Таблиця 2 – Матриці відносних та глобального пріоритетів оптимізації управління фінансами підприємства

Альтернативний напрям удосконалення	Функції управління фінансами з урахуванням локального пріоритету альтернативного напрямку удосконалення				Абсолютний пріоритет	Відносний пріоритет	Ранг
	0,374	0,348	0,120	0,157			
Планування – B1	0,322	0,356	0,212	0,110	0,292	0,255	2
Аналіз та оцінка – B2	0,413	0,292	0,108	0,187	0,295	0,258	1
Контроль – B3	0,319	0,353	0,226	0,102	0,291	0,245	3
Регулювання – B4	0,345	0,381	0,167	0,107	0,301	0,242	4
Разом	1,399	1,383	0,712	0,506	1,178	1,000	x

Розрахунок відносних пріоритетів свідчить про фактичну рівнозначність для підприємства обраних альтернативних напрямів удосконалення фінансового управління. Разом з тим, певні переваги все ж мають місце. Зокрема, найбільш дієвим напря-

мом удосконалення фінансової функції визнається запровадження аналізу та оцінки як в цілому, так і за напрямками діяльності підприємства. Наступним за рівнем значущості є планування, що має сприяти цілеспрямованому руху ресурсів, збалансованості та ефективності їх фінансового забезпечення, досягненню платоспроможності підприємства. Майже рівнозначними до інструментів планування виглядають заходи щодо регулювання надходжень і витрат, що дозволить здійснювати їх формування і використання відповідно до критеріїв оптимізації (рівномірності, достатності, ритмічності тощо), а також контролю за потоками ресурсів, що забезпечить їх своєчасне надходження та раціональне використання.

Таким чином, дослідження функцій та завдань управління фінансами з позицій їх важливості для підвищення ефективності фінансової функції підприємства за допомогою методу матриці розстановки пріоритетів виглядає результативним та ефективним інструментом фінансового реінжинірингу.

Список використаних джерел

1. Аверчев И. В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение / И. В. Аверчев. – М. : Вершина, 2006. – 512 с.
2. Інформаційні системи на підприємствах: розвиток теорії та практики : монографія / С. І. Левицький, Р. М. Репа, Ю. О. Коваленко та ін. ; Нац. акад. наук України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк : Юго-Восток, 2007. – 249 с.

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ З УРАХУВАННЯМ РИЗИКУ

*Н. Ю. Шевченко, к. е. н., доцент
Донбаська державна машинобудівна академія,
м. Краматорськ, Україна*

Одним із найбільш вживаних показників оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів є чиста теперішня вартість (NPV – net present value) [1]:

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{NCV_t}{(1+R)^t}, \quad (1)$$